DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Universiteter og høyskoler

NTNU
Hovedarkivet
Saksnr. 9/329

Deres ref	Vår ref	Dato
	200806739	16.02.2009

Registrering av overtid ved statlige universiteter og høyskoler

Endringer i arbeidsmiljøloven og bortfall av særavtalen har innskrenket de statlige universiteters og høyskolers mulighet til å avvike fra overtidstidsbestemmelser i arbeidsmiljøloven og hovedtariffavtalen.

Riksrevisjonen har i brev til enkeltinstitusjoner og i dokument nr.1 (2008-2009) til Stortinget påpekt brudd på reglene om dokumentasjon av arbeidstid i forbindelse med overtid. Det er også dokumentert manglende overholdelse av arbeidsmiljøloven når det gjelder omfang av overtid.

Departementet har et overordnet ansvar for å påse at institusjonenes virksomhet skjer i henhold til gjeldende lover og regler. Innenfor de juridiske rammer som gjelder har den enkelte institusjon selv ansvaret for egen personalforvaltning og for å finne frem til lokale løsninger tilpasset institusjonens behov. Ut fra de signalene som har kommet fra sektoren ser departementet at det foreligger behov for å klargjøre hvilke juridiske og tekniske krav som stilles mht. overtidsutbetaling.

1. Juridisk rammeverk

Det tidligere unntaket i arbeidsmiljølovens (aml.) kapittel om arbeidstid, for "arbeid i undervisningsinstitusjoner for så vidt angår dem som utfører undervisningsarbeid", er ikke videreført i nåværende arbeidsmiljølov.

Arbeidstakere "i særlig uavhengig stilling" er i hovedsak fortsatt unntatt fra arbeidstidskapittelet, jfr. aml. § 10-12. I brev av 11. juli 2006 til institusjonene skrev Kunnskapsdepartementet bl.a.:

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Kontoradresse
Akersg. 44

Telefon 22 24 90 90*
postmottak@kd.dep.no
www.kunnskapsdepartementet.no
Org no. 872 417 842

Universitets- og høyskoleavdelingen
Telefon 22 24 77 01
Telefaks 22 24 27 33

Saksbehandler
Immanuel Olaussen
22247723

"Tidligere var "arbeid i undervisningsinstitusjoner for så vidt angår dem som utfører undervisningsarbeid" unntatt fra arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Fra 1. januar 2006 gjelder arbeidstidskapittelet (kapittel 10) i arbeidsmiljøloven også for undervisningsstillinger. Arbeidstakere i særlig uavhengig stilling er derimot fortsatt unntatt fra arbeidstidskapittelet i arbeidsmiljøloven med unntak av § 10-2, første, andre og fjerde ledd. Departementet legger til grunn at arbeidstakere med en stor andel av arbeidstiden til FOU har en "særlig uavhengig" stilling. Det er vanskelig å sette opp en klar grense for når en undervisnings- og forskerstilling blir regnet som en særlig uavhengig stilling."

For slike stillinger vil Hovedtariffavtalens (HTA)§ 13 nr. 4 gjelde. Den fastsetter følgende:
"Arbeidstakere i ledende stilling eller i særlig uavhengig stilling, har som hovedregel *ikke rett til* overtidsgodtgjøring.
Slik godtgjøring kan likevel utbetales når arbeidstakerne:
a) følger dem de er satt til å lede
b) går inn i en oppsatt tjenesteliste (vaktplan)
c) er pålagt overtidsarbeid av overordnet leder som kan kontrollere utføringen av arbeidet.
I dette tilfellet kan det gis overtidsgodtgjøring for inntil 300 timer i kalenderåret."

I tilfelle overtidsgodtgjørelse utbetales til særlig selvstendige stillinger iht. denne bestemmelsen, skal utbetalingene være " kontrollerbare og begrenses i overensstemmelse med forutsetningen i arbeidsmiljøloven" (HTA§13 nr.1). Dette vil medføre krav om tidsregistrering i samsvar med det som gjelder øvrige ansatte og som omtales nedenfor.

For ansatte som ikke faller under ovenfor nevnte unntak vil arbeidsmiljølovens regler om overtid gjelde jf. aml. § 10-6.

Det vises i tillegg til bestemmelsene i HTA § 13 og SPH pkt 3.2 jf. 7.3.13. I HTA § 13 nr 1 fastslås det at "overtidsarbeid skal være pålagt og kontrollerbart...".

Bestemmelsene om overtid i hovedtariffavtalen i staten gjelder for alle ansatte.

Kravet om kontrollerbarhet følger for øvrig også av kravene til økonomistyring om at utbetalinger skal være dokumenterbare og bare skje innenfor gitte budsjettrammer.

Dette innebærer at arbeidsgiver må ha tilfredsstillende og kontrollerbare systemer for tidsregistrering for å dokumentere utbetaling av overtid.

2. Tekniske løsninger

Verken arbeidsmiljøloven eller hovedtariffavtalen spesifiserer tekniske krav som må være innfridd for at dokumentasjonen av arbeidstiden skal kunne sies å være kontrollerbar. Departementet har derfor tatt opp dette spørsmålet med Fornyings- og administ-

rasjonsdepartementet og med Riksrevisjonen, og kommet frem til at følgende tidsregistreringsløsninger vil tilfredsstille kravet om kontrollerbarhet:

- PC-basert elektronisk løsning der tidspunkt for registrering og endringer av registrering kan spores
- Fremmøteprotokoll
- Stemplingsur

Det er opp til institusjonene å fastsette rutiner for kontrollerbar dokumentasjon av arbeidstiden. Departementet vil påpeke at en elektronisk løsning vil være både fleksibel og enkel, samt at den ved hjelp av fjernaksess kan muliggjøre tidsregistrering utenfor det ordinære arbeidsstedet (for eksempel ved hjemmearbeid).

3. Utfordringer ved innføring av tidsregistrering

Det er som tidligere nevnt den enkelte institusjons ansvar å sørge for å finne løsninger vedrørende tidsregistrering som tilfredsstiller de krav som regelverket definerer. Siden dette dreier seg om ordninger som har konsekvenser for den enkelte ansattes arbeidshverdag, skal både valg av løsninger og implementeringsprosess drøftes med arbeidstakersiden, slik at man i størst mulig grad er enige om løsningene.

Departementet ser at det er nødvendig at den enkelte institusjon bruker tilstrekkelig tid for å gjennomføre gode prosesser, men forventer at institusjonene har på plass nødvendige løsninger innen utgangen av 2009, slik at det ikke lengre utbetales overtidsgodtgjøring uten kontroll av arbeidstiden eller utføres mer overtidsarbeid enn loven tillater. Departementet forutsetter imidlertid at institusjonene følger regelverket mht. utbetaling av overtid og praktisering av fleksitidsavtaler også i implementeringsperioden.

4. Videre oppfølging

Departementet vil følge denne saken nøye og gjennom den dialog med sektoren vurdere behovet for å iverksette ytterligere tiltak som kan sikre implementeringen av gode løsninger.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Arne Lunde
avdelingsdirektør